GGD Nederland

Vernieuwd risicogestuurd toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang

Het toezicht op de kwaliteit van de kinderopvang wordt vanaf 2012 nog meer risicogestuurd ingezet. Zo gaan GGD'en binnen het risicogestuurd toezicht werken met risicoprofielen. Dit leidt tot een inspectie op maat voor iedere locatie. De controles gaan zich primair richten op kwaliteit van de dagelijkse praktijk en minder op de kwaliteit van de aanwezige documentatie. In opdracht van het ministerie van SZW is het risicogestuurd toezicht doorontwikkeld. In dit bericht informeren we op hoofdlijnen over de veranderingen in het toezicht.

Achtergrond

Vanaf 2009 wordt risicogestuurd toezicht ingezet onder het motto 'meer toezicht waar nodig, minder waar mogelijk'. Doel hiervan is ervoor te zorgen dat de aandacht van het toezicht vooral uitgaat naar locaties die minder goed of slecht presteren op het gebied van kwaliteit. Daarnaast wordt de toezichtlast minder voor houders die goed presteren. Via onaangekondigd toezicht krijgt de inspecteur een realistischer beeld van de dagelijkse praktijk. Na de start in 2009 vond in 2010 de helft van de inspecties onaangekondigd plaats. Vanaf 2012 is onaangekondigd bezoek het uitgangspunt voor alle inspecties.

Inspectie op maat voor iedere locatie

De aanbevelingen voor het toezicht in het rapport van de commissie Gunning over de zedenzaak in Amsterdam sluiten aan op de in 2009 in gang gezette ontwikkelingen. Met de vernieuwing van het toezicht is sprake van inspectie op maat voor iedere locatie. Daar waar sprake is van geconstateerde tekortkomingen krijgt de houder te maken met intensiever toezicht. Gemeente en GGD maken daarover afspraken. De gemeente is verantwoordelijk voor handhaving bij tekortkomingen in de kinderopvang. In 2009 werd in 60 procent van de controles tekortkomingen geconstateerd (rapport Inspectie van het Onderwijs). Het ministerie van SZW zet daarom in op verscherping van toezicht en handhaving.

Kern van de wet blijft dat houders zelf verantwoordelijk zijn voor de kwaliteit die zij leveren aan kinderen en hun ouders. Het ministerie van SZW stelt vanaf 2012 structureel 24,9 miljoen ter beschikking voor toezicht en handhaving bij kinderdagverblijven, buitenschoolse opvang en de gastouderopvang (daarnaast is er budget voor peuterspeelzalen en VVE-locaties). Het ministerie heeft met VNG en GGD Nederland de uitgangspunten vastgesteld voor toezicht en handhaving, zoals stevige controle aan de poort.

Stevige controle aan de poort

Voorafgaand aan opname in het Landelijk Register Kinderopvang wordt de controle op nieuwe locaties steviger. Uitgangspunt is dat ondernemers die starten met het opvangen van kinderen vanaf het begin aan de kwaliteitseisen voldoen. Voor de start van de opvang beoordeelt de inspecteur of een houder verantwoorde kinderopvang zal gaan bieden. Een ondernemer kan bijvoorbeeld niet starten als elders op een andere locatie van diezelfde onderneming een handhavingstraject loopt. Nadat de opvang is gestart vindt binnen drie maanden opnieuw controle plaats.

Focus op praktijk en pedagogische kwaliteit

In 2012 gaan inspecteurs vooral toezien op de praktijk en de pedagogische kwaliteit. De controle op documenten (waaronder de Verklaringen omtrent gedrag, diploma's, pedagogisch beleidsplan en de risico-inventarisatie veiligheid en gezondheid) blijven onderdeel uitmaken van het inspectieonderzoek. Houders moeten aan kunnen tonen dat de kwaliteit op orde is en dat de informatie die nodig is om dat te beoordelen beschikbaar kan stellen. Het mag voor de inspecteur geen puzzel zijn om uit te

zoeken of een ondernemer zich wel of niet houdt aan de regels. Dan kan de inspecteur de beschikbare tijd zoveel mogelijk besteden aan de praktijkcontrole.

Risicoprofielen voor risicogestuurd toezicht

In opdracht van gemeenten worden alle locaties elk jaar bezocht. De inspectieactiviteit wordt ingezet op basis van het risicoprofiel van de opvanglocatie. Aan de hand van het landelijke model risicoprofiel stellen de inspecteurs van iedere locatie een risicoprofiel op. Doel hiervan is om op uniforme wijze per locatie de kans in te kunnen schatten of een houder verantwoorde kinderopvang biedt en blijft bieden. Hiermee wordt nagegaan of er een verhoogde kans bestaat op niet-naleving van de kwaliteitseisen.
De uitkomsten worden benut voor het bepalen van de vorm en mate van een volgend inspectie-onderzoek. Het risicoprofiel dient expliciet als hulpmiddel om de vorm en mate van toezicht te bepalen, het toezicht zo adequaat mogelijk in te zetten en dit op uniforme wijze te doen.
Het risicoprofiel is daarmee geen inspectierapport, dat een weerslag is van de daadwerkelijke inspectie. Een inspectie met bijbehorend inspectierapport geeft een oordeel over de kwaliteit op een bepaald moment. Dit geldt niet voor de uitkomst van het risicoprofiel van een bepaalde locatie. Aan een inspectierapport van een locatie is eventueel een handhavingsadvies aan de gemeente gekoppeld. Aan het risicoprofiel van een locatie is alleen de vorm en mate van inspectie gekoppeld.

Aan de hand van het model risicoprofiel beantwoordt de inspecteur vragen die gericht zijn op de belangrijkste aspecten voor het bieden van de kwaliteit. Er wordt onder meer gekeken naar de inspectiehistorie en naar factoren die van invloed zijn op de kwaliteit, zoals een groot personeelsverloop of klachten en signalen. Enkele voorbeelden:

- Is de beroepskracht-kindratio bij de meest recente inspectie nageleefd?
- Voldoet het pedagogische beleid bij de meest recente inspectie? En de pedagogische praktijk in voorgaande twee-drie jaar?
- Worden de risico-inventarisaties jaarlijks geactualiseerd?
- Is de afgelopen twee-drie jaar advies tot handhaving gegeven? Heeft dit het beoogde doel bereikt? Is er sprake van recidive?

Om het toezicht op de gastouders beter te laten aansluiten bij de verantwoordelijkheid van het gastouderbureau, controleert de GGD vanaf 2012 jaarlijks een selectie van de gastouders. Dit is onderdeel van de controle op het gastouderbureau.
De selectie gebeurt op basis van het risicoprofiel van het gastouderbureau.

Inspectiecyclus

Vanaf 2012 ligt de focus op jaarlijks toezicht bij alle locaties. Op basis van het opgestelde risicoprofiel werkt de inspecteur de benodigde inspectieactiviteit voor de locatie uit. Dit gebeurt binnen de kaders van gemeentelijke afspraken met de GGD. De inspecteur stelt de omvang, diepgang, frequentie en type van het onderzoek vast. Dit leidt tot een inspectie op maat voor iedere locatie. Locaties waarvan op basis van de risico-inschatting wordt verwacht dat er geen zorg bestaat over de kwaliteit (of in de nabije toekomst) worden tijdens het inspectiebezoek minstens getoetst op de belangrijkste kwaliteitseisen.
Het bepalen van de inspectieactiviteit is een voortdurend proces zonder start of eindpunt. Een inspectie levert namelijk veel informatie op die van invloed kan zijn op de risico-inschatting. In de perioden tussen de locatiebezoeken kan het risicoprofiel en daarmee de inspectieactiviteit bijgesteld worden als daarvoor aanleiding is. Bijvoorbeeld na melding van een klacht of signaal of omdat een handhavingsmaatregel van de gemeente niet tot verbetering heeft geleid.

Inspectierapport en model risicoprofiel openbaar

Van de locaties zijn de inspectierapporten openbaar op www.landelijkregisterkinderopvang.nl.
In het model risicoprofiel kunnen houders de indicatoren en de vragen inzien die gesteld worden bij het inschatten van eventuele risico's. Het model wordt binnenkort gepubliceerd op www.antwoordvoorbedrijven.nl. Het risicoprofiel van een bepaalde locatie is alleen bedoeld voor inspecteurs om de inspectie-activiteit te kunnen bepalen. Het dient daarmee als hulpmiddel voor de planning en begroting. Van belang is te realiseren dat het risicoprofiel een instrument is voor inspecteurs. De inspecteur maakt een professionele afweging op basis van deskundigheid, ervaring en intervisie met collega's. Voor houders bestaan veldinstrumenten om zelf inzicht te krijgen in de kwaliteit van de locatie, zoals het Pedagogische kader kindercentra (voor 0-4 jaar en voor 4-13 jaar) en de Kwaliteitsmonitor van NCKO.